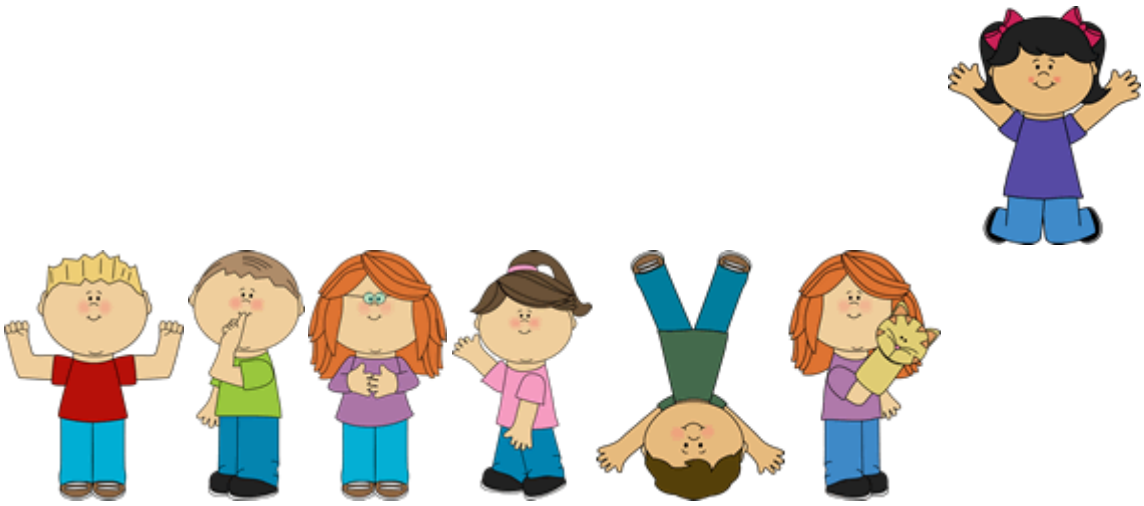
INNOWACJA PEDAGOGICZNA

PROGRAMOWO - METODYCZNA

„Logorytmiką rozwijam się.”

Opracowanie:

mgr Sylwia Baranowska- logopeda

Szkoła Podstawowa im. Orła Białego nr 2 w Chotomowie

2022/2023

1. Wstęp

Logorytmika jest metodą stosowaną w interdyscyplinarnej logopedii, oparta jest na rytmie muzycznym i tekstach słownych zestrajanych przez muzykę i łączonych z ruchami całego ciała. Dzięki połączeniu rytmiki i terapii logopedycznej logorytmika wykorzystuje możliwość oddziaływania na sferę słuchową, słuchowo-ruchową i ruchową. Na bazie ćwiczeń muzyczno-ruchowych stosuje się ćwiczenia słowno-ruchowe, których wiodącym składnikiem jest rytm. To specyficzne połączenie daje w efekcie możliwość terapeutycznego wpływania na wiele obszarów rozwojowych dziecka.

Ruch jest naturalną potrzebą każdego człowieka, zwłaszcza dziecka. Towarzyszy małemu człowiekowi podczas zabaw, często jest wyznacznikiem jego rozwoju i katalizatorem tego procesu. Ruch przy muzyce wpływa korzystnie nie tylko na rozwijanie dyspozycji muzycznych, ale także na rozwój ogólny dziecka. Muzyka ze swoim rytmem w szczególny sposób wywołuje nieodpartą często potrzebę ruchu. Naturalny i swobodny ruch, będący obok muzyki podstawową ćwiczeń, umożliwia realizację zajęć ze wszystkimi dziećmi, niezależnie od poziomu ich intelektualnego, ruchowego i muzycznego rozwoju.

Logorytmika w dużej mierze opiera się na założeniach rytmiki Emila Jaques-Dalcroze'a (1865-1950), który uważał, że dążenie do zharmonizowania mózgu i ciała przede wszystkim w ruchu ma ogromną wartość terapeutyczną. Głównym założeniem metody rytmiki jest więc ścisły związek ruchu z muzyką.

Głównym celem ćwiczeń logorytmicznych jest zwrócenie uwagi dzieci na zjawiska wspólne dla muzyki i mowy a więc na rytm, tempo, wysokość dźwięku, melodię, głośność i barwę dźwięku, akcent, frazowanie oraz artykulację. Dzięki temu rozwijane są umiejętności sprawnego wykonywania ruchu, a co za tym idzie, wyrabianie szybkiej orientacji w czasie i przestrzeni, koncentracji uwagi, stymulowanie do sprawniejszego myślenia, a także kształcenie takich cech

charakteru, jak zdyscyplinowanie, porządek, aktywność poczucie odpowiedzialności, umiejętność współdziałania w grupie. W aktywizacji procesów mowy znaczącą rolę odgrywają ćwiczenia oddechowe, słuchowe, a także wspomagające mięśnie narządów mowy. Zabawy muzyczno-ruchowe kształcąc ruchy całego ciała (makroruchy), wpływają pośrednio na usprawnianie narządów mownych (mikroruchy), gdyż ułatwiają ich ćwiczenie.

Ćwiczenia logorytmiczne są idealnym połączeniem ruchów ciała z ćwiczeniem wymowy wspieranym muzyką, są ważnym elementem kierującym aktywnością ruchową, estetyczną i społeczną dziecka.

2. Ogólne założenia programu

Inspiracją do opracowania programu była chęć stworzenia takiej formy oddziaływań logopedycznych, która dostosowana będzie do potrzeb, możliwości i zainteresowań ucznia w klasach pierwszych. Ma być to forma ciekawa dla dziecka w tym wieku, jednocześnie wszechstronnie oddziałująca na jego rozwój. Ten rodzaj zajęć w szczególny sposób wpływa profilaktycznie i korygująco na wymowę dziecka, jak również na wszechstronny rozwój jego osobowości, między innymi na rozwój intelektualny, emocjonalny i psychofizyczny.

Ogólne założenia programu obejmują:

- wykształcenie prawidłowej fonacji i artykulacji
- usprawnienie ruchomości narządów mowy i ćwiczenia kinestezji artykulacyjnej
- kształcenie słuchu fonematycznego
- kształcenie pamięci muzycznej
- wspomaganie koncentracji uwagi
- rozwijanie poczucia rytmu, tempa oraz metrum
- ćwiczenia koordynacji słuchowo- słowno- ruchowej
- usprawnianie szybkiej orientacji w czasie i przestrzeni poprzez reakcję ruchową na sygnały słowne, dźwięk, ciszę
- kształcenie umiejętności percypowania i odtwarzania ruchem tempa, rytmu, akcentacji i ekspresji w muzyce i w wypowiedzi słownej
- usprawnienie tzw. dużej motoryki w tym rozwijanie umiejętności sprawnego wykonywania ruchu
- rozwój intelektualny
- rozwijanie takich cech charakteru jak zdyscyplinowanie, porządek, aktywność i poczucie odpowiedzialności
- rozwijanie umiejętności współdziałania w grupie

Adresatami programu są uczniowie w klasy I objęci terapią logopedyczną.

Miejsce realizacji: Szkoła Podstawowa nr 2 im. Orła Białego w Chotomowie.

Termin realizacji: 03. 10.2022- 12. 06. 2023 r

Forma i wymiar zajęć innowacyjnych: raz w tygodniu 1 godzina z wybraną grupą na zajęciach logopedycznych.

Odpowiedzialna za realizację programu: Sylwia Baranowska- logopeda

3. Cele

W planowanej innowacji zakłada się następujące cele:

Nadrzędnym celem programu jest zapobieganie powstawaniu zaburzeń mowy dziecka oraz stymulowanie jej rozwoju w atrakcyjnych dla dziecka formach słowno-ruchowo- muzycznych zabaw.
Cele ogólne:

- profilaktyka logopedyczna
- pobudzanie rozwoju mowy
- usprawnianie motoryki dużej i małej
- rozwijanie sprawności ruchowej
- rozwijanie percepcji słuchowej
- rozwijanie orientacji czaso-przestrzennej i w schemacie ciała
- rozwijanie koordynacji ruchowej
- kształcenie słuchu muzycznego
- rozbudzenie i rozwijanie wrażliwości estetycznej poprzez ekspresję słowną i muzyczno –ruchową
- umożliwianie dziecku ekspresji spostrzeżeń, przeżyć, uczuć w różnych formach działalności, z zastosowaniem werbalnych i niewerbalnych środków wyrazu
-pobudzanie rozwoju intelektualnego

Cele szczegółowe:

Uczeń:
- potrafi prawidłowo emitować głos
- zna zasady prawidłowej artykulacji głosek, coraz sprawniej je realizuje
- ekonomicznie gospodaruje oddechem, używa prawidłowego toru oddechowego
- posiada lepszą sprawność aparatu artykulacyjnego
- różnicuje dźwięki mowy
- identyfikuje różnorakie dźwięki otoczenia, potrafi zapamiętać kolejność ich prezentowania
- zapamiętuje i odtwarza melodie, rytmy, słowa, potrafi je połączyć z układami ruchowymi
- kształtowanie mowy i komunikacji niewerbalnej polegające na umiejętności wyrażania swoich potrzeb, emocji

- kształcenie pamięci w tym pamięci muzycznej
- posiada lepsze poczucie rytmu, tempa, akcentacji oraz metrum w muzyce i wypowiedzi słownej
- posiada lepszą sprawność w zakresie dużej motoryki, sprawnie i celowo wykonuje ruchy
- szybko reaguje ruchowo na sygnały słowne, dźwięk, ciszę
- współpracuje w grupie podczas tworzenia wspólnych układów rytmiczno-muzycznych
- podczas zajęć jest zdyscyplinowane, aktywne, wykazuje odpowiedzialność za siebie i grupę
- potrafi twórczo interpretować zjawiska muzyczno- słowno- ruchowe w formie indywidualnych improwizacji

4. Metody i formy realizacji

Metody Pracy:

- metody aktywności ruchowej
- zabawowe
- naśladowcze
- zabawowo- naśladowcze
- gesty umowne
- mówienie rytmiczne
- bezpośredniej celowości ruchu
- ruchowej ekspresji twórczej Rudolfa Labana
- problemowe
- praktycznego działania
- metoda dobrego startu
- kinezjologia edukacyjna

Formy pracy:

- zespołowa
- grupowa
- w parach
- zabawy
- gry muzyczne i ruchowe

Łącząc powyższe metody i formy pracy można wszechstronnie rozwijać oraz korygować i usprawniać zaburzone funkcje językowe, ruchowe, emocjonalne, intelektualne i społeczne. Dziecko z pomocą tych metod, poprzez główną formę aktywności jaką jest zabawa, zdobywa nowe wiadomości, umiejętności, uczy się współdziałania i współżycia w grupie rówieśników.

5. Treści i struktura programu

a) przewidywane efekty działań

Treści programowe	Zadania	Spodziewane efekty
Usprawnianie aparatu oddechowo-fonacyjno-artykulacyjnego	1. Ćwiczenia oddechowe i fonacyjne- elementy emisji głosu	-zachowuje właściwą postawę przy fonacji (ustawienie głowy, kręgosłupa, nóg) -prawidłowo emituje głos- bez forsowania fałdów głosowych - właściwie gospodaruje oddechem - oddycha torem brzusznym - różnicuje fazy oddychania (wdech, wydech) - potrafi na sygnał zatrzymywać i puszczać oddech - potrafi wdychać i wydychać powietrze w zmiennym tempie - wydłuża fazę wydechową - ekonomicznie zużywa powietrze w czasie fonacji
	2. Ćwiczenia aparatu artykulacyjnego: języka, warg, podniebienia miękkiego, mięśni żuchwy	- wykonuje ćwiczenia języka, warg, podniebienia i żuchwy - świadomie kieruje ruchami narządów artykulacyjnych - ma świadomość ruchów wykonywanych w jamie ustnej - opanowuje koordynację ruchową aparatu artykulacyjnego
Usprawnianie techniki mówienia	1. Ćwiczenia ortofoniczne i dźwiękonaśladowcze	- potrafi naśladować dźwięki otaczającego świata (odgłosy zwierząt, sprzętów domowych, pojazdów, odgłosy natury) - naśladuje głosem czynności organizmu ludzkiego (chuchanie, dmuchanie, pukanie, śmiech)
	2. Ćwiczenia głosek w izolacji	- różnicuje głoski o podobnym brzmieniu - potrafi prawidłowo ułożyć narządy artykulacyjne do fonacji poszczególnych głosek - prawidłowo wybrzmiewa głoskę

		w izolacji
	3. Ćwiczenia głosek w sylabach i logotomach	- prawidłowo realizuje głoski w sylabach i logotomach - układa sylaby i logotomy z utrwalaną głoską
	4. Ćwiczenia głosek w wyrazach	- prawidłowo wymawia wyrazy
	5. Ćwiczenia głosek w zestawach dwuwyrazowych i zdaniach	- prawidłowo wymawia zestawy dwuwyrazowe i zdania
	6. Ćwiczenia głosek w wierszykach dykcyjnych	- powtarza rymowanki, wierszyki , wyliczanki
	7. Ćwiczenia głosek w krótkich tekstach	- prawidłowo powtarza, opowiada treść krótkich tekstów
Rozwijanie percepcji słuchowej i pamięci muzycznej	1. Ćwiczenia uwrażliwiające na rytm zawarty w słowach, wypowiedzeniach, zdaniach	- prawidłowo wystukuje rytmy - mówi rytmicznie wyrazy i zdania - rytmizuje wypowiedź - śpiewa piosenki i recytuje wierszyki - realizuje ruchowo rytmy muzyczne
Usprawnianie motoryki dużej i małej	1. Ćwiczenia inhibicyjno – incytacyjne	- różnicuje pojęcia wolno i szybko - reaguje na wcześniej ustalony sygnał
	2. Ćwiczenia metro rytmiczne i proste polirytmiczne	- rozpoznaje i odtwarza metrum: krokami, taktowaniem, ruchami całego ciała, na instrumentach, gestami - wykonuje krótsze i dłuższe tematy rytmiczne
	3. Ćwiczenia sprawności ruchowej i koordynacji wzrokowo – ruchowej (motoryki dużej i małej)	-wykonuje proste ćwiczenia fizyczne: marsz, bieg, podskok, przysiad, skok na dwóch nogach, czworakowanie, wspięcie na palce, skoki na jednej nodze

		- ma wyczucie ciężaru własnego ciała - rozwija płynność ruchów i koordynację ruchową
Utrwalanie znajomości schematu własnego ciała	1. Ćwiczenia orientacji w zakresie schematu własnego ciała	- wie, gdzie ma brzuch, plecy i potrafi położyć się na nich - wie, gdzie ma palce u nóg, pięty i potrafi na nich chodzić - różnicuje lewą i prawą stronę ciała, wykonuje proste i złożone polecenia dotyczące wskazywania jego części - potrafi wskazywać części ciała zgodnie z tekstem piosenki, wierszyka, wyliczanki, rymowanki
Ćwiczenie orientacji w przestrzeni z punktu widzenia własnej osoby	1. Ćwiczenia w rozumieniu orientacji przestrzennej i czasoprzestrzennej	potrafi stanąć w kole - potrafi stanąć w rzędzie - potrafi stanąć w szeregu - rozumie i potrafi wykonać polecenie: „do góry”, „w dół”, „w bok”, „w prawo”,” w lewo” - rozumie i potrafi wykonać polecenie: „do przodu”, „do tyłu”, „w prawo”,” w lewo „, -reaguje odpowiednim ruchem na wcześniej ustalony sygnał słowny, dźwiękowy i wizualny
Rozwijanie inwencji twórczej	1. Ćwiczenia rozwijające wyobraźnię twórczą	- porusza się przy muzyce - odtwarza i tworzy muzykę (melodia, prosta piosenka, wierszyki, rymowanki, wyliczanki) -wykonuje akompaniament naturalny - gra na instrumentach perkusyjnych
Emocje i postawy społeczne	1. Ćwiczenia rozwijające zdolność rozpoznawania i przedstawiania prostych emocji	- potrafi wykonać miny obrazujące różne stany emocjonalne
	2. Ćwiczenie zachowani akceptowanych społecznie	- samodzielnie i spontanicznie nawiązuje kontakty z innymi dziećmi - zna swoje imię, dzieci z grupy, nauczyciela, posługuje się nimi - szuka kontaktu z nauczycielem - przestrzega norm i zasad grupy - zachowuje się adekwatnie do sytuacji podczas zajęć

b) Propozycje rodzajów ćwiczeń

Ćwiczenia artykulacyjne:

-ćwiczenia języka, ćwiczenia warg, ćwiczenia podniebienia miękkiego, ćwiczenia ruchów dolnej szczęki

- zabawy językowe i dźwiękonaśladowcze

Ćwiczenia oddechowe:

- połączone z dmuchaniem, chuchaniem i odgłosami ludzkiego ciała

- ćwiczenia oddechu przeponowo – brzusznego w czasie słuchani muzyki relaksacyjnej

- połączone z ruchami rąk, nóg i tułowia

- ćwiczenia z zastosowaniem rekwizytów

- liczenie na wydechu i inne

Ćwiczenia fonacyjne, emisyjne, intonacyjne

- połączone z wytwarzaniem dźwięku

- przyjmowanie prawidłowej postawy podczas fonacji

- intonacja wypowiadanych i wyśpiewywanych głosek, sylab, wyrazów, zdań , rymowanek, wierszyków i piosenek

- frazowanie śpiewanego i mówionego tekstu wokalnego

Ćwiczenia rytmizujące

- odtwarzane rytmu poprzez ruch swobodny, planowany, układy ruchowe i przestrzenne

- improwizacje wokalne na dowolne tematy i do krótkich utworów literackich, rymowanek, własnej twórczości słownej dziecka

- powtarzanie głosem motywów melodycznych

- ruch przy muzyce i akompaniamencie naturalnym, oraz perkusyjnym

Ćwiczenia słuchowe

- rozpoznawanie dźwięków otoczenia wydawanych przez różne przedmioty, zwierzęta , instrumenty

- rozpoznawanie źródeł dźwięków, natężenia, wysokości, barwy

- ćwiczenia dźwiękonaśladowcze

- powtarzanie rymów, rytmu

- wyodrębnianie głosek, różnicowanie wyrazów, np. jedną głoską, w nagłosie itd.,

- rozróżnianie mowy prawidłowej od nieprawidłowej

Zabawy muzyczno – ruchowe, zabawy z rekwizytami

- ćwiczenia usprawniające dużą i małą motorykę
- żywe historyjki- prezentowanie historyjek głosem, ruchem, mimiką
- ćwiczenia sprawności ruchowej, orientacji w zakresie schematu własnego ciała, orientacji przestrzennej, celowości ruchów ciała, koordynacji wzrokowo- ruchowej i słuchowo- ruchowej, gibkości ciała i wyczucia jego ciężaru

Śpiew

- odtwarzanie i tworzenie muzyki, w tym gra na instrumentach perkusyjnych i tworzenie akompaniamenty naturalnego

6. Ewaluacja

W trakcie realizacji programu zakładam systematyczną ewaluację programu w formie:

- bieżącego diagnozowania obszarów sukcesów i niepowodzeń- w celu dokonania ewentualnych zmian w programie
- analizy osiągnięć uczniów, u których zdiagnozowano zaburzenia mowy na początku realizacji programu. Ocena wpływu udziału w zajęciach logorytmicznych na postępy w równolegle prowadzonej terapii logopedycznej
- raz w miesiącu wstawianie podsumowania z zajęć logorytmicznych na storę internetową szkoły oraz fb w formie zdjęć i krótkiej notatki.

Po zakończeniu programu pragnę przedstawić wyniki ewaluacji oraz przebieg całości działań innowacyjnych w formie prezentacji na stronę szkoły oraz fb.

Bibliografia:

1. Sprawka R., Graban J., Logopedyczne zabawy grupowe dla dzieci. Gdańsk 2004
2. Sprawka R., Graban J., Trening słuchu. Ćwiczenia rozwijające percepcję słuchową u dzieci. Gdańsk 2007
3. Kilińska- Ewertowska E., Ćwiczenia logorytmiczne, Gdańsk 1993
4. Tońska- Mrowiec A., Pojmaj I. Zabawy słuchowe. Ćwiczenia dla uczniów klas 0 i I-III. Gdańsk 2009
5. Stadnicka J. , Terapia dzieci muzyką, ruchem i mową. Warszawa 1998